

**INZET ERVARINGSDESKUNDIGEN VOOR CONNECTIE
TUSSEN DOELGROEP EN REGELING**

Praat niet langer over, maar mét mensen

Tekst: **Sandra van Maanen**

Hoe zorgen gemeenten ervoor dat ondersteuning van kwetsbare inwoners haar doel bereikt? Dat support en activatie terechtkomt waar het écht nodig is? De gemeente Emmen heeft hiervoor een bijzondere weg gekozen. Er worden ervaringsdeskundigen ingezet.

In de aanpak van armoede bijvoorbeeld. Daarbij kiest Emmen ervoor mensen die zelf langere tijd rond het bestaansminimum leefden in te zetten om gemeentelijke regelingen bij de doelgroep onder de aandacht te brengen. Met succes, Emmen biedt voor steeds meer inwoners maatwerk. Niet alleen omdat de ervaringsdeskundige de connectie met de doelgroep makkelijker tot stand brengt, maar ook omdat hij beter weet wat zich achter voordeuren afspeelt. De aanpak die voor inwoners met geldzorgen succesvol is, kan ook worden ingezet voor andere kwetsbare doelgroepen. Bijvoorbeeld voor mensen met een beperking.

Menselijke maat

Hoe organiseer je zoiets als gemeente, wat zijn tips en valkuilen? “Als het ergens om draait is het dat je de menselijke maat voorop moet stellen: dat je niet langer praat over mensen, maar mét mensen”, zegt ervaringsdeskundige Niek Havinga (35) uit Emmen. Mensen helpen, daar haalt hij motivatie en voldoening uit. Sinds december 2017 is hij aangesteld als promotor van het Kindpakket in de gemeente Emmen. Over zijn unieke functie in Nederland sprak hij onlangs tijdens het VSG-congres.

Als een ware ambassadeur deelt Havinga kennis en ervaringen over de minimaregelingen binnen de gemeente. Hij weet dondersgoed waarover dat gaat, hij leefde zelf vier jaar in armoede. Havinga belandde via de WW in de bijstand en leefde lange tijd van nog geen 6 euro per week. Ondanks een goede hbo-opleiding en een diploma kon hij nergens aan de slag. “Op het moment dat ik klaar was voor de arbeidsmarkt bereikte de crisis een kookpunt.”

“Armoede levert stress op”, blikt hij terug. “Zelfs de brievenbus werd een vijand. Iedere keer als daar een envelop met logo in werd geduwd, sloeg de paniek toe. Want zo’n envelop kan een rekening bevatten en die kun je er niet bij hebben. Je bent namelijk al continu creatief bezig met het dichten van financiële gaten, het schuiven van potjes. Op een gegeven moment zat ik zo aan de

Niek Havinga weet wat armoede is. “Een afstandelijk, eng en beladen onderwerp. Liever praten we er niet over. In professionele zin doen we dat wel. Daar spreken we over de doelgroep, bewezen effectieve interventies, manieren waarop we de doelgroep kunnen ondersteunen. Zo wordt afstand gecreëerd. Die afstand proberen we vervolgens te begrijpen en te verkleinen. Vervolgens vragen we ons af waarom niet alle mensen binnen de doelgroep gebruikmaken van de regelingen.”

“Praten met de kwetsbare doelgroep is één, de mensen begrijpen iets heel anders. Waarom is dat zo moeilijk? Ik heb er wel een antwoord op. Als je nooit de keuzes hebt moeten maken waarvoor iemand in de bijstand staat, begrijp je niet waarom zij anders of helemaal niet reageren op wat jij te bieden hebt.”

grond dat ik alle connectie met de buitenwereld verloor.”

Kantelpunt

Havinga keerde vanuit Groningen terug naar zijn geboorteplaats Emmen en kwam daar in contact met een buurtsportcoach. Die ontmoeting markeert een kantelpunt. “Ik vertelde mijn verhaal, maar liet ook merken dat ik zo graag weer wilde meedoen. Ik vroeg de buurtsportcoach of hij misschien wist of de gemeente iets voor me had. Ik was al blij met een plek om ervaring op te doen. Met mijn goede opleiding en motivatie moest dat toch lukken?”

“Op een gegeven moment zat ik zo aan de grond dat ik alle connectie met de buitenwereld verloor”

Vincent Mooi, Senior Sportmakelaar bij de gemeente Emmen, gaf Havinga een unieke kans. Hij kreeg een soort stage-werkplek bij de afdeling Sport en Cultuur. Havinga was daarmee een gevalletje van de juiste man op het juiste moment, blijkt achteraf. “Toen ik startte dacht Emmen na over de inzet van ‘Klijnsma-gelden’ in de wijken waar veel inwoners met een lage sociaaleconomische status wonen. Vanuit sportstimulering wilde Emmen dolgraag meer doen, maar nog niet alle initiatieven bereikten de doelgroep. Een deel van de doelgroep viel buiten de boot, leek onbereikbaar. Dat komt, en daarin is Emmen zeker niet uniek, omdat er te weinig herkenning was. Er werd vooral ‘over de mensen heen’ gedacht. Plenaire bijeenkomsten in bijvoorbeeld het onderwijs leverden niet het gewenste resultaat op. Dit is een van de redenen die mij tot de conclusie bracht dat we meer met mensen moesten praten. Vanuit mijn perspectief, mijn ervaring van leven in de bijstand, snapte ik wel waarom regelingen, hoewel vaak goedbedoeld, niet werken. Wie langere tijd in armoede leeft denkt in beperkingen. Niet in mogelijkheden of kansen.”

“Wie langere tijd in armoede leeft denkt in beperkingen. Niet in mogelijkheden of kansen”

Niek Havinga, ervaringsdeskundige gemeente Emmen

Promotor

Havinga werd in Emmen dus aangesteld als promotor voor de pilot Kindpakket. Het Kindpakket omvat toegankelijk aanbod voor gezinnen met kinderen van 0 tot 21 jaar, waarvoor vijf fondsen (Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp, Stichting Knip en Stichting Jarige Job) samenwerken. Emmen zag het scherp: Havinga was dé aangevoerde persoon om reuring te geven aan het aanbod. Aanbod dat het bijvoorbeeld voor gezinnen mogelijk maakt kinderen op zwemles te doen of ze een instrument te laten bespelen. Of ondersteuning te ontvangen via een aangepaste vrijwillige ouderbijdrage, zodat ook hun kind mee kan met een dagje uit.

Als promotor van het Kindpakket vormt Havinga de schakel tussen de doelgroep en de gemeente Emmen. Hij bezoekt de gezinnen, niet in een net pak, maar als zichzelf. Hij bemoeit zich ook met de vormgeving en het taalgebruik in folders en brieven. “De grootste bijdrage die ik lever is misschien wel dat ik mezelf ben, dat mensen zich in mij herkennen en andersom. En dat ik, omdat ik de situatie van armoede ken, vanuit het perspectief van de doelgroep redeneer. Ik begrijp de spanning en de stress die ze hebben, kan vanuit mijn positie beter achterhalen wat in de gezinnen speelt. Door met de mensen te praten, en niet over hen, reduceer je de afstand. Je kunt fantastisch beleid ontwikkelen, maar de kunst is het te vertalen naar het niveau van de mensen voor wie je het maakt. Regelingen schieten hun

doel voorbij omdat ze volstrekt niet begrepen worden, zeker als het over de complexe voorwaarden rond bijstand gaat.”

Twee jaar is Havinga inmiddels intermediair in Emmen. Hij constateert dat samenwerking binnen de gemeente en de betrokken fondsen beter wordt. Open communicatie leidt zelfs tot uniek beleid, nog specifiek gericht op doelgroepen. “Regelingen zijn niet exclusief gericht op minima. Ook men-

sen met een beperking bevinden zich vaak in een financiële situatie die niet optimaal is. Vanzelfsprekend zijn ook hun kansen niet.”

Speciale aanpak

Wat Emmen na twee jaar onderkent is dat de aanpak nog niet voor alle doelgroepen tot resultaat heeft geleid. Havinga: “Lastig is de leeftijdsgroep van 14 tot en met 21 jaar,

Het Sportakkoord is helder over inclusief sporten en bewegen. Financiële drempels verdwijnen als:

- sport- en beweegaanbieders zich bewust zijn van armoede als belemmering om te gaan sporten;
- er verbanden tot stand komen tussen het gemeentelijke armoedebeleid (waaronder gemeentelijke minimaregelingen) en lokale maatschappelijke organisaties zoals het Jeugdfonds Sport & Cultuur en gemeentelijke minimaregelingen;
- leeftijdsgrenzen van het Jeugdfonds Sport & Cultuur en haar partners worden opgerekt (van 4-18 jaar naar 2-23 jaar).

Vindbaarheid verbetert als:

- ervoor wordt gezorgd dat de verschillende landelijke en gemeentelijke regelingen (bijvoorbeeld gemeentelijke minimaregelingen of de sportvoorzieningen binnen de Wmo) inzichtelijk en vindbaar zijn zodat ze daadwerkelijk gebruikt worden om sporten en bewegen te bevorderen.

De cruciale rol van de buurtsportcoach

Om kwetsbare doelgroepen te bereiken en met passend aanbod te verleiden is de buurtsportcoach een sleutelfiguur. Hij kan een leven lang inclusief sporten en bewegen, maar ook het beoefenen van culturele activiteiten mogelijk maken door:

- te focussen op stimulering van (talent)ontwikkeling van jeugd en jongeren, waarbij verbetering van motorische vaardigheden een aandachtspunt is;
- versterking van sport-, beweeg- en cultuuronderwijs op en rond scholen;
- aandacht te hebben voor kwetsbare, minder kansrijke jongeren die (een risico op) een verminderd actieve leefstijl hebben;
- aandacht te hebben voor mensen die drempels ervaren bij sportief en cultureel aanbod op basis van hun leeftijd of levensfase, gender, fysieke of mentale gezondheid, etnische of sociale achtergrond, seksuele geaardheid, financiële situatie of sociale positie;
- aandacht te hebben voor mensen die in armoede leven en ervoor te zorgen dat zij ondanks hun financiële situatie kunnen sporten/bewegen en meedoen aan culturele activiteiten.

die valt zo'n beetje overal buiten. Dat vereist een speciale aanpak. De eerste stappen via bijvoorbeeld de Jongerenadviesraad zijn gezet. Die zal toelichten welke regelingen er speciaal voor deze leeftijdsgroep bestaan. Samenwerking met jongerenorganisaties is hier essentieel. Verbinding zoeken met jongeren begint met ze te vinden. Dan pas raak je in gesprek over de voor deze doelgroep en haar omgeving specifieke regelingen."

**“De grootste bijdrage
die ik lever is misschien
wel dat ik mezelf
ben, dat mensen zich
in mij herkennen en
andersom”**

Tips van Niek Havinga voor gemeenten

- praat niet over mensen, maar ga het gesprek met hen aan. Niet altijd makkelijk, maar wel de moeite waard;
- dit geldt ook voor de interne organisa-

ties en het voorliggende veld. Weten van elkaar wat je doet is belangrijk. De aanname dat 'wel bekend' is waarvoor jouw organisatie zich inzet is niet terecht. Het komt geregeld voor dat mensen niet weten wat collega's en andere organisaties binnen hetzelfde werkveld aanbieden. Er ligt een enorme kans om samen te werken;

- zet ervaringsdeskundigen in om connectie te maken. Mijn verbinding met de mensen ontstaat via de organisaties die deze doelgroepen ondersteunen. Van daaruit kijk ik verder. Warme overdracht werkt;
- armoede heeft veel gezichten, het is geen homogene groep waarover je praat. Mijn armoede is niet die van een ander. Financiële armoede, maar ook beperkingen kunnen uitmonden in kansenarmoede of sociale armoede;
- als je het menselijke centraal zet kom je verder met beleid voor kwetsbare doelgroepen;
- durf samenwerking aan te gaan met instanties en mensen waarmee je nog niet eerder samenwerkte. Je zult ontdekken dat je verder komt;
- een proactieve aanpak voorkomt problemen, bijvoorbeeld doordat jongeren niet met schulden in aanraking komen. <